

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

Izr. prof. dr. Ana Vogrinčič Čepič

Predlogi dodatnih bralnih aktivnosti za vzdrževanje bralnega vzdušja v šoli

Bralni dnevnik

Preprosto vprašanje, *kaj vse sem že danes prebral/a*, je lahko zastavljeno kot domača naloga ali pa kot kratka pisna zadolžitev v razredu, lahko pa je izpeljana tudi pogovorno.

Pri tem je ključno, da 'prebrano' razumemo zelo na široko, tako rekoč kot branje česarkoli – tudi sporočil in novic na telefonu, cestnih oglasov na poti, obvestil na avtobusu, raznoraznih navodil, jedilnikov ipd. – zato da tudi tistim otrokom, ki se imajo morda za nebralce, pokažemo, da smo neke vrste bralci prav vsi.

Bralni dnevnik lahko zastavimo tudi kot tedensko poročilo oz. bralni tednik.

Učencu/ki lahko pomagamo s podvprašanji, ki ga/jo vodijo skozi dan, da vključi čim več bralnih interakcij: ali si danes pred poukom že kaj prebral/a, kje in kdaj? Ali si kaj prebral/a na poti v šolo/na avtobusu, na šolskem hodniku, v razredu, doma...

Učitelj/ica lahko pomaga z lastnim zgledom in pove, kaj je sam/a tisti dan ali dan prej že prebrala.

Bralni rekviziti, ambientalne oz. okoljske intervencije

- bralni dnevniki/tedniki kot plakati in plakati s priporočili

Učenci lahko na osnovi svojih bralnih dnevnikov oz. tednikov izdelajo plakate, ki potem visijo v razredu, lahko pa se na stene obesijo tudi plakati s priporočili, ki jih učenci sproti izpolnjujejo.

- priporočilna bralna znamenja

Učitelj/ica skupaj z učenci izdelata, ali pa v razred sam/a prinese preprosta bralna znamenja z ikono s pozitivno konotacijo (smejko, št. 5, 'thumb's up ipd.), tako da vsak dobi vsaj enega. Učence potem pelje v šolsko knjižnico in jih prosi, da znamenje vidno vloži v knjigo, ki bi jo priporočil drugim. Vsak naj na znamenje napiše tudi, zakaj priporoča prav to knjigo, in svojo starost. Potem lahko v knjižnico pripeljemo drug razred iste starosti, da si ogledajo priporočila sovrstnikov, lahko pa je to tudi zgolj znotraj-razredna aktivnost. Poskusiti velja tudi z med-generacijsko 'akcijo', tako da

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

mestna
knjižnica
Ljubljana

UNIVERSITY
OF TURKU

starejše učence prosimo, da s svojimi bralnimi priporočili/znamenji svetujejo mlajšim.

- 'kuriranje' prostora branja

Okolje branja ni nedolžno, vse več raziskav potrjuje, da lahko pozitivno prispeva k bralni izkušnji, zato mu velja posvetiti nekaj pozornosti. Lahko gre preprosto samo za to, da pred glasnim ali tihim branjem poskrbimo za ustrezno vzdušje, tišino, pozornost, morda izberemo nevsiljivo pritajeno instrumentalno glasbo, lahko pa v prostor tudi interveniramo in denimo učence povabimo, da si izberejo/ustvarijo svoj bralni kotiček; prinesemo svečke ali pa dišeče palčke oz. kako drugače 'označimo' cono branja. Z vonji in zvoki se lahko igramo tudi v povezavi z vsebino branega; seveda pa lahko beremo tudi zunaj – npr. zgodbo o drevesu, pod drevesom 😊.

- odigravanje prizorov ali zamrznjene slike, ko otroci v podobi živih kipov uprizorijo izbrani lik ali epizodo
- raba asociativnih rekvizitov (v navezavi na dogodke in like iz knjige) kot stimulans pogovorov

Digitalne aktivnosti

- mobi zgodba/digitalno pripovedovanje

Vsak učenec oz. učenka s pomočjo svojega mobitela ali pa mobitela, ki si ga z dovoljenjem na kratko izposodi od staršev, naredi 5 fotografij, s pomočjo katerih bo sestavil/a zgodbo. Ta je lahko kakršna koli – smešna, žalostna, strašljiva, resna, napeta ali čisto zmešana. Izmisli si tudi naslov. Fotografije potem naloži na računalnik, postavi v pravo zaporedje in pošlje učitelju/ici po e-pošti, nato pa v šoli demonstrira sošolcem. Zgodbo naj tudi zapiše.

- knjižni napovednik – book trailer

Učenec/ka izbere knjigo, ki jo je prebral/a pred kratkim, in sam/a ali v paru sestavi in s telefonom posname kratek napovednik. Dolg naj bo 2 do 3 minute. Napovednik mora nakazovati zgodbo (izhodišče, predstavitev glavnega lika, zaplet), jasno mora biti, kateri publiki je namenjen, kot tudi, kje se lahko knjigo dobi. Atmosfero knjige je mogoče v napovedniku ustvariti tako z glasbeno podlago, kot z različnimi vizualnimi intervencijami, lahko se vključi odlomek, nujno je pokazati knjigo... Tema lahko odpre meta-debato o tem, kako pritegniti pozornost, kaj izpostaviti, kako se tržijo knjige, kako

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

MoRe

jih prikazati na čim bolj privlačen način... Dober izziv je narediti zapeljiv napovednik za domače branje, sploh če večini ni bilo všeč.

- spletno branje po lastnem izboru

V višjih razredih: vsak naj na spletu – v dnevni mediji ali na kakšnih novinarskih portalih – poišče članek na neko temo, ki ga zanima, ali o nekom, ki ga zanima, in ga povzame, predstavi. Dobrodošli so npr. članki iz popkulture, športa, o svetovnih zanimivostih itd. To je tudi priložnost za premislek o virih, avtorstvu, o selekciji novic ipd.

Medijske adaptacije

Ogled filma po prej prebrani knjigi je dobro izhodišče za debato – motivira branje, obenem pa z opiranjem na primerjavo odpira pogovor. Kar nekaj primerov je na voljo na domačem terenu (*Košarkar naj bo, Sreča na vrvi ...*).

Za zadržane bralce je lahko spodbudna kombinacija branja in poslušanja – ob avdio knjigi.

Zelo zanimive so tudi radijske igre po romanih: recimo aktualna *Kot v filmu* Vinka Möderndorferja, ki je prava radijska nadaljevanka in omogoča razpravo o radiofonskih priredbah; ali pa krajše zgodbe, prirejene kot kratke radijske igre, kot npr. zbirka Ane Svetel *Dobra družba*.

Izvrsten vhod v branje ponujajo tudi stripovske adaptacije.

Prispevek učitelja/ice

Učitelj/ica naj čim večkrat nastopi kot bralec oz. bralka, poroča naj o svojem branju, kaj priporoča, kaj prebere, prinese čtivo s sabo, mimogrede prebere kakšno pesem ipd.

Učinkovite klasične metode

- redno glasno branje učitelja/ice
- 10-15 min tihega branja po lastnem izboru
- prinesiti otrokom knjige pred nos: če oni ne grejo v knjižnico, pa naj knjige pridejo do njih 😊

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

MoRe

- ustvarjalne delavnice na temo prebranega z veliko svobode nastopanja (alternativni zaključki zgodb, dodani ali zamenjani junaki, 'kaj pa če' zapleti ipd.)
- prosto pogovarjanje o prebranem in bralni izkušnji za krepitev besedišča
- analiza podobe knjige (naslov, naslovnica, ilustracije, oblikovanje) in njena žanrska umestitev (glede na slog, temo, zaključek itd.)
- smešne knjige so zagotovilo uspeha, zato naj se take čim večkrat znajdejo na bralnem repertoarju

Vprašalnik personalizacije (po K. Pieper, 2017) – pomembno zlasti za spodbujanje nemotiviranih bralcev: z otrokom lažje navežemo stik, če poznamo njegova zanimanja, veselja, vire moči in užitka, zato nas lahko tak vprašalnik usmeri v naših prizadevanjih iskanja pravih bralnih poti

- Kaj rad/a počneš v svojem prostem času?
- Ali obiskuješ kakšno zunajšolsko aktivnost? Katero? In če ne, zakaj ne?
- Kakšne vrste filmov so ti všeč? Zakaj?
- Kateri je tvoj najljubši šport in zakaj prav ta? Lahko jih našteješ tudi več.
- Če bi se ti lahko izpolnile tri želje, katere bi to bile?
- Kakšne vrste knjig imaš doma?
- Če bi za nagrado dobil šole prost dan, kako bi ga preživel/a?
- Če bi se lahko transportiral/a kamorkoli v času in prostoru, kam bi šel/la?
- Če bi lahko srečala katerokoli slavno osebnost, živo ali mrtvo, kdo bi to bil in zakaj?
- Če bi si v knjigarni lahko izbral/a katerekoli tri knjige, katere bi to bile oz. o čem bi govorile?
- Kam bi šel/la na izlet, če bi lahko šel/la kamorkoli?

Dr. Veronika Rot Gabrovec

Predlogi za pogovore o branju in književnosti in različne aktivnosti

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

Pogovori o branju in knjigah, ki jih beremo v svojem prostem času, so lahko neobvezen, dodaten, celo ustvarjalen del življenja v šoli. Bralni kotički postanejo prostori za izmenjavo bralnih namigov, ne kraj, kjer se za oceno preverja znanje.

1. Začnimo teden s pogovorom o tem, kaj smo prebrali oz. prebirali čez vikend. Si lahko damo kakšne bralne namige?
2. Glasba:
 - Pomislimo, kakšno glasbo rada poslušata literarna oseba, ki nam je v besedilu, ki ga beremo, še posebej všeč/ki nam nikakor ne ugaja. Predlagajmo seznam popevk (naredimo *playlist*).
 - Naredimo seznam skladb, ki bi lepo spremljali branje knjige, ki jo trenutno beremo/bere sošolec.
3. *Fanfiction*:
 - Napišimo del, ki po našem mnenju manjka v besedilu.
 - Dodajmo srečanje in opišimo pogovor med literarnima osebama, ki se v besedilu sicer nikoli ne srečata.
 - Opišimo pogovor med znanstvenikom in literarno osebo (npr. med zoologom in Srčno kraljico iz Carrollove *Alice v čudežni deželi* ali pa veterinarjem in medvedom iz pripovedke o hvaležnem medvedu).
 - Če bi se srečale literarne osebe iz različnih besedil, o čem bi se pogovarjale?
4. Lov na besede:
 - V knjigi, ki jo bereš, najdi besedo 'očala' (oz. drugo dogovorjeno besedo). (Zamisel za aktivnost mi je dala 'tekmovanje' na OŠ Koseze, kjer je profesorica z dobro oceno oz. plusi nagrajevala učence, ki so v knjigah, ki so jih brali, našli tiskovne napake.)
5. Mladi raziskovalci:
 - Kaj je možno le v literaturi, v resničnem življenju pa ne? (Kateri dogodek iz pravljice, ki si jo prebral, se v resničnem življenju ne bi mogel zgoditi?)
6. V razredu si naredimo 'kotiček za novice', kjer namige o svojem pristočnem branju delimo na nekoliko drugačen način. Naredimo naslove, ki pritegnejo pogled:
 - *Lov na stikljivo blondinko se nadaljuje.*
 - Deček moker, a srečen spet v objemu družine.

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

Dr. Juli-Anna Aerila

Dejavnost Bookface v kombinaciji z aplikacijo ChatterPix

Primerna za vse starosti in za skupine poljubne velikosti.

Poiščite knjižne platnice z obrazi ali drugimi deli telesa, ki jih lahko 'pripnete' k svojemu telesu.

Za to vajo je najbolje delati v skupinah po tri, saj ena oseba pozira za fotografijo, druga drži knjigo, tretja pa fotografira.

Ko je fotografija posneta, jo lahko prenesemo v aplikacijo ChatterPix, kjer k sliki dodamo posnet govor.

Metoda individualnega zaključka zgodbe in digitalno pripovedovanje

Individualni zaključek zgodbe (ISE) pomeni ugibanje, kako se bo besedilo nadaljevalo. Pri tej dejavnosti bralni motivator izbere besedilo in prebere njegov začetek. Nato učenci v manjših skupinah načrtujejo zaključek zgodbe. Napišejo nadaljevanje in ga ilustrirajo v predstavitvi pptx. Na koncu se zgodba posname v pptx, predstavitev pa se časovno uskladi kot animacija. Primerno za vse učence, ki znajo brati in pisati.

Lestvica knjig

Pri tej dejavnosti učenci v manjših skupinah spoznavajo knjige, ki jih predstavi bralni motivator. Na podlagi pogovora knjige razvrstijo glede na zanimivost. Na koncu dejavnosti razvrstitve predstavijo vsem in jih medsebojno primerjajo. Možen je tudi pogovor o kriterijih, na podlagi katerih so učenci izbirali knjige.

Primerno za učence vseh starosti.

Tihe knjige

Tihe knjige so knjige brez besedila, v katerih zgodbo pripovedujejo ilustracije. Primerne so za vse, še posebej pa dobro delujejo v večjezičnih skupinah. Eden od načinov uporabe je, da otroke razdelimo v manjše skupine in jih prosimo, da na podlagi strani v knjigi skupaj ustvarijo veriženo zgodbo.

Primerno za učence vseh starosti.

Alternativni povzetek zgodbe

Za to dejavnost potrebujemo knjige in knjižne ovitke. Učenci v manjših skupinah na podlagi obstoječega naslova knjige razvijejo povsem novo knjižno platnico. Ime nove knjige ustvarijo tako, da premečejo črke iz naslova in ga spremenijo. Poleg tega si izmislijo še besedilo za zadnjo platnico, ki ustreza novemu naslovu.

Primerno za učence, stare 11 let in več.

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

dr. Tiziana Mascia

»Zgodbe v gibanju« – digitalna pripovedovalska delavnica

Delavnica, ki jo navdihuje želja učencev po uporabi digitalnih orodij za ustvarjalno in sodobno pripovedovanje zgodb. Po skupnem branju učenci reinterpreterirajo prizor ali epizodo tako, da jo prenesejo v digitalno obliko s pomočjo slik, kratkih animacij ali stop-motion videov. Vizualno pripoved povežejo z zvoki in glasbo po lastni izbiri ter tako ustvarijo multimedijško zgodbo, ki združuje besedilo, podobo in ritem. Dejavnost spodbuja globlje razumevanje pripovedne strukture in pokaže, kako lahko tehnologija postane izrazno sredstvo v službi branja.

»Podcast – glasovi v zgodbi«

Delavnica, ki temelji na zanimanju učencev za digitalne medije in zvočno komunikacijo kot obliko samoizražanja. V zgodbah, ki so jih učenci napisali v prejšnjih delavnicah, tudi v neleposlovnih besedilih, so se pogosto pojavila čustva, povezana z njihovim vsakdanom – občutki, strahovi, navdušenja in majhni trenutki odkrivanja. Izhajajoč iz prosto izbrane knjige učenci analizirajo ta čustvena odmevanja in jih prevedejo v kratke podcaste, ustvarjene s preprostimi in dostopnimi snemalnimi orodji. Dejavnost krepi čustvene in komunikacijske spretnosti ter pokaže, kako lahko tehnologija postane oblika osebnega izražanja in kako se lahko branje preoblikuje v ustvarjalno, skupno izkušnjo, tesno povezano z resničnim življenjem.

»Eko-zgodbe«

Delavnica o okoljski ozaveščenosti in aktivnem državljanstvu. Izhodišče predstavljajo izkušnje z dejavnosti na prostem, ki se povežejo z okoljsko obarvanimi besedili ter z ustvarjanjem kratkih besedil ali podcastov, ki raziskujejo odnos med človekom in okoljem. Cilj dejavnosti je povezati branje z resničnostjo in lokalnim okoljem ter spodbujati razmislek, okoljsko zavest in skupno ustvarjalnost.

Srečno!